

Stockholms Natur

Programbladet februari–oktober 2010
Stockholms och Söderorts Naturskyddsföreningar

Stockholm: Europas miljö huvudstad år 2010

Europeiska kommissionen har instiftat ett årligt pris, som utdelas till en stad som visar vägen till ett miljövänligt stadsliv. Den utvalda miljö huvudstaden ska under huvudstadsåret dela med sig av god praxis till övriga europeiska städer. Motiveringen till utnämningen av Stockholm för 2010 var bland annat att Stockholms stad har:

- ett integrerat förvaltningssystem som garanterar att miljöaspekterna beaktas i budget, driftplanering, rapportering och övervakning,
- minskat koldioxidutsläppen med 25 procent per invånare sedan 1990,
- fastställt målet att vara fossilbränslefritt 2050.

Priset är ett bra betyg åt både den nuvarande och den tidigare majoriteten. Men det är även förpliktigande! Nuvarande majoritet har mycket kvar att bevisa när det gäller att vara miljöledande i Europa, framför allt när det gäller trafikfrågor och skydd av naturområden.

Låt det gröna miljö huvudstadsåret bli ett år då staden ger konkreta verktyg åt miljöarbetet!

Lägg ner projektet Förbifarten Stockholm och satsa mer på kollektivtrafik och trängselavgifter! Förbifarten är inte förenlig med målet att vara fossilbränslefritt 2050. För att nå klimatmålen krävs stora investeringar i kollektivtrafik och spårbunden trafik. Förbifarten medför ökade koldioxid-

utsläpp och är därför ur klimatsynpunkt en enorm felinvestering. Med ett effektivt system för trängselavgifter och med en effektiv kollektivtrafik, finns förutsättningar att i princip avskaffa bilköerna, utan att förbifarten byggs. Förbifarten innebär dessutom intrång i omistliga naturområden.

Skydda fler naturområden! Den borgerliga majoriteten måste ändra sitt ställningstagande att inga fler naturreservat ska bildas under denna mandatperiod. Om staden ska vara en förebild för andra huvudstäder bör det bildas reservat av de områden som sedan länge diskuterats i första hand Årstaskogen – Årsta holmar naturreservat.

Underlätta för stockholmare och besökare att komma ut i naturen! Stockholms stora områden med natur och vatten är unikt i världen för en huvudstad. Men flera undersökningar visar att en majoritet av invånarna inte hittar ut till våra smultronställen. Åtgärder som bättre skyltning och information behövs. Många forskningsstudier visar att naturupplevelser är viktiga såväl för folkhälsan som för ökad livskvalitet.

→ I **vårprogrammet**, två intressanta kvällar om Stockholm: *Tis 23 feb*, hur kan Stockholmstrafiken lösas utan Förbifarten? *Tor 25 feb*, miljöborgarrådet Ulla Hamilton är inbjuden att diskutera miljö huvudstadsåret.

Välkomna!

Stockholms Naturskyddsförening och Söderorts Naturskyddsförening är lokala kretsar inom Naturskyddsföreningen. Tillsammans är vi ca 15 000 medlemmar. Geografiskt omfattar Söderortskretsen stadsdelarna Skarpnäck, Enskede-Årsta, Farsta och Vantör. Medlemmar från övriga Stockholms kommun tillhör Stockholmskretsen. **Välkommen!**

Den farliga naturen

Ingen vet var eller hur det nygamla begreppet uppstod. Men den är här nu, den farliga och onödiga naturen i och kring våra städer. Ledande politiker har börjat beskriva en del naturområden som otrygga och i förslaget till översiktsplan för Stockholm kan man läsa att det "krävs en nyanserad bild på kvaliteterna i stadens grönområden". Citatet är, samtidigt som det är svårtolkat, förrädiskt och ett bra exempel på en nygamal natursyn. En tolkning skulle kunna vara att viss natur inte är så fin och nyttig som vi tidigare trott. Bort med den och vi blir lika trygga som när vi promenerar i staden. Den farliga staden har bytts ut mot den farliga naturen. Dessutom är delar av naturen helt "värdelös", framförallt de "ovärdade".

Hur blev det så här? Ett svar kanske kan hittas i historien. Innan vi kristnades var synen att vi inte hade kontroll över naturen. Den behövde blickas med offer. Med kristendomen blev den förhärskande synen att naturen skulle styras av oss människor. Ändå var den okända naturen, i form av milsvida skogar, fortfarande skrämmande – man visste ju inte vad som dolde sig bland träden.

Den farliga naturen är tillbaka

Senare kom idén om att vi skulle tillbaka till naturen och under 1800-talet blomnade naturromantiken ut ordentligt och de första nationalparkerna bildades i USA. I början av 1900-talet inrättades de första nationalparkerna i Sverige i syfte att skydda den "fina" naturen. Under senare delen av samma sekel började man på allvar inse naturens värde i form av bl.a. ekosystemtjänster och naturens betydelse för

Foto: Annika Moberg

vår hälsa. Under ett årtusende hade naturen alltså gått från att ha varit otämjbar och farlig till god och nyttig.

Men nu är vi tillbaka där vi började. Vad döljer sig där ute i tallungen mellan stadsdelarna? Är verkligen det slyga skogspartiet bakom huset värdefullt? En av förklaringarna till att denna tusenåriga syn återupplivas, kan sökas hos den nya arkitekturörelsen Stockholm At Large. De lanserade för några år sen idén om att förortererna behövde bindas ihop. Grönområdena mellan dem fungerade nämligen som barriärer som ingen människa vågade forcera. Naturen var otrygg och gjorde ingen nytta. Några konkreta underlag för påståendet presenterades inte. Nu har idén med emfas fångats upp av vissa politiker, fortfarande utan belägg. Visst kan vissa grönområden efter noggranna inventeringar anses mindre värda än andra och få stryka på foten. Men då krävs ordentliga kompensationer som förstärker helheten. Att utan belägg påstå att ett grönområde är farligt och värdelöst är okunnigt, oseriöst och "medeltida". Numera behövs bevis. Kräv det!

*Mårten Wallberg
Ordförande i Naturskyddsföreningen i Stockholms län*

Allt om vårens och sommarens program!

OBS! Oförutsedda ändringar i programmet kan förekomma. Se våra hemsidor för aktuell information.

■ = Arrangeras av Stockholmskretsen

● = Arrangeras av Söderortskretsen

Alla är förstås välkomna, oavsett arrangör!

Ta med medlemskortet på våra aktiviteter.

FEBRUARI

■ ● Hur löser vi Stockholmstrafiken utan Förbifarten?

23 februari, tisdag, kl 18.30–21.00

Förbifart Stockholm kommer att medföra ökad bilism och ökade koldioxidutsläpp – stick i stäv med riksdagens åtaganden om sänkta utsläpp. Ändå beslutade regeringen i höstas att tillåta motorleden.

Naturskyddsföreningarna i Söderort och Stockholm inbjuder medlemmar i Naturskyddsföreningen och Fältbiologerna till ett kvällsmöte om föreningarnas fortsatta arbete mot Förbifarten.

Magnus Nilsson, trafikexpert på Naturskyddsföreningen, och Mårten Wallberg, ordförande i Naturskyddsföreningen i Stockholms län, inleder diskussionen med att ge en bakgrund till och uppdatering om Naturskyddsföreningens arbete mot Förbifarten samt en genomgång av alternativen till motorvägsprojektet.

Samling: Naturskyddsföreningens rikskansli, Åsögatan 115, 2 tr. Info: Axel Gränse 0733-92 71 02, axel.granse@gmail.com

■ ● Vi frågar Ulla Hamilton: Är Stockholm verkligen värdig utmärkelsen Europas miljö huvudstad? 25 februari, torsdag, kl 18.30–21.00

Stockholm har som första stad i EU fått utmärkelsen Europas gröna huvudstad/Europas miljö huvudstad år 2010 (European Green Capital).

Inom Naturskyddsföreningen är vi både stolta och nyfikna på denna utmärkelse. Vad innebär detta? Mårten Wallberg från Naturskyddsföreningen i Stockholms län samtalar med miljö- och trafikborgarrådet Ulla Hamilton. Ett samarrangemang mellan Naturskyddsföreningarna i

Stockholm, Söderort och Stockholms län. Inträde 50 kr. Naturskyddsföreningens medlemmar går gratis.

Samling: ABF-huset, Sveavägen 41, T-bana Rådmanngatan.
Info: våra hemsidor eller Anna Krusic, 070-383 32 09, anna.krusic@naturskyddsforeningen.se

MARS

■ Skalbaggar, flugor, sländor och andra kryp 3 mars, onsdag, kl 19.00-21.00

Är du det minsta intresserad av naturens sex-beningar? Då är denna bildvisning ett måste. Gillar du inte insekter – kom ändå, du kommer att ändra dig! Vi bjuder på kaffe och kakor.

Samling: Stockholms Naturskyddsföreningens kansli, Norrbackagatan 80, porttelefon. Info: Ronny Fors, 0708-96 36 07.

Foto: Jan Pederson

Naturfotografen Jan Pederson visar bilder från Krügerparken i Sydafrika efter Söderortskretsens årsmöte den 9 mars.

● **Årsmöte, Söderorts naturskyddsförening. Bildvisning: Krügers nationalpark – vildmark och naturvård för alla**

9 mars, tisdag, kl 18.30

Vi inleder med årsmöte. Medlemmar bjuds på smörgås och te/kaffe. Cirka 19.30 blir det bildvisning och föredrag. Vi har även i år lyckats locka Jan Pedersen till vårt årsmöte. Jan är naturfotograf och mångårig färdledare som också gett ut flera fågelböcker. Han berättar och visar bilder från ett av sina favoritresmål, Krügers nationalpark i Sydafrika. Icke-medlemmar betalar en avgift på 70 kronor.

Samling: *Sensus, lokal 401 i Medborgarhuset, Medborgarplatsen 4. Anmäl till Desiree Johansson, 073-949 48 52, desireejohansson@telia.com, så att vi vet hur många det blir.*

■ **Hammarby Sjöstadsverk och övergödningen av Östersjön** **11 mars, torsdag, kl 17.15–cirka 21.00**

Vi gör ett exklusivt besök på Hammarby Sjöstadsverk. Det är en unik anläggning som numera drivs av Kungliga tekniska högskolan och IVL Svenska miljöinstitutet för att utveckla och utbyta kunskap och teknik inom vattenrening/miljöteknik. Här finns fyra hela reningslinjer för avloppsvatten från Hammarby Sjöstad. Besöket startar direkt med rundvisning 17.30, så kom en kvart före. Sedan blir det kvällsfika, följt av ett föredrag och en allmän diskussion om övergödningssläget i Östersjön.

Samling: *Allmänna färdmedel: Busslinje 53 har sin ändhållplats på Henriksdalsberget. Den går från Roslagstull förbi Odenplan, Centralen och Slussen. Gångstig: Från Henriksdal (hpl för Saltsjöbanan, samt alla bussar mot Nacka och Värmdö) går en fin gångstig upp till Henriksdalsberget (se bild under Kontakt på www.sjostadsverket.se). Notera stigens ungefär 200 trappsteg! Info och anmälan (före den 2 februari) till Carl Welinder, carl.welinder@naturskyddsforeningen.se eller 0705-93 44 93. OBS! Begränsat antal deltagare – först till kvarn gäller.*

■ **Vindkraft**

17 mars, onsdag, kl 17.00–cirka 20.00

Sveriges största vindkooperativ och tillika vindkraftsprojektör, O2, berättar om hur vindkraften blivit folkets egna gröna energikälla. Tid finns för frågor och diskussion om vindkraftens utbyggnad, för- och nackdelar och hur du kan ansluta till folkrörelsen och få egen ren och billig el till ditt hem. Snittar och dryck från kl 17.00, presentation/diskussion startar kl 18.00.

Samling: *O2 Vindel, Strandvägen 5B. Anmälan till Cecilia Reuter, cecilia.reuter@o2.se. Frågor: carl.welinder@naturskyddsforeningen.se eller 0705-93 44 93.*

■ Vårvandring i Lill-Jansskogen

20 mars, lördag, kl 10.00–cirka 14.00

En vårvandring i Lill-Jansskogen då vi får stifta bekantskap med både natur- och kulturlandskap, vårfåglar och hoten mot Nationalstadsparken. Vi får kunnig guidning av Henrik Waldenström som är projektledare åt WWF för Kungliga nationalstadsparken (före detta Ekoparken). Ta med kikare och matsäck för 1–2 pauser.

Samling: Vid Östermalms IP, portalen vid Lidingövägen, nära 55:ans hållplats. T-bana Stadion. Kontaktperson: jenny.blomberg@naturskyddsforeningen.se eller 070-734 50 45.

■ Årsmöte, Stockholms Naturskyddsförening

24 mars, onsdag, kl 18.00

Vi sammanfattar det gångna året och väljer styrelse för 2010. Alla kretsens medlemmar är välkomna! Dagordningen finns att läsa på www.naturskyddsforeningen.se/stockholmkrets eller ring 070-281 15 69.

Samling: Stockholmskretsens kansli, Norrbackagatan 80 (ring på porttelefon). Info: Anna Nilsson, anna.nilsson@naturskyddsforeningen.se, 070-281 15 69.

Cykelgruppens vårprogram

■ Cykelgruppen anordnar under våren gemensamma cykelturer – efter work-cykling med picknick. I lagom tid inför cykelsäsongen får gruppens medlemmar även i år möjlighet att delta i den mycket populära cykelmekarkursen hos Gamla stans cykel. Gå med i cykelgruppen och få information om aktuella aktiviteter! Tid och plats kommer att anges i cykelgruppens nyhetsbrev, anmäl dig till Anna Eriksson, anna@annaceriksson.se.

■ Nackareservatets hemligheter och sällsamheter

27 mars, lördag, kl 10.00–15.00

Mossor, lavar, tickor, gnagspår (efter insekter alltså, inte bäver!) och annat spännande undersöks i Nackareservatets allra finaste skogar.

Vi går cirka 5 km på 5 timmar i kuperad terräng. Medtag matsäck.

Samling: Utanför Bagarmossens T-bana kl 10.00. Info: Ronny Fors, 0708-96 36 07.

APRIL

■ Ytterskärgård: Grönskär, Horssten och Gillöga – med m/s Josephine

10 april, lördag, kl 8.30–18.00

Vi njuter av jättelika flockar av ejder och alfågel samt avancerad flygakrobatik av jagande labbar i skärgården när den är som bäst. Grisslor, havsörnar på mäktiga vingar, sälar och sällsynheter som praktejder och skärnsnäppa om vi har tur. Vissa strandhugg kan temporärt bli lite jobbiga, men oftast är det lättgånget.

Båten avgår från Stavnäs vinterhamn kl 8.30. *Ledare:* Henrik Waldenström och flera skärgårdsvana ornitologer från Stockholms ornitologiska förening. *Pris:* 550 kr/person, lunch 150 kr, totalt 700. *Mat:* Ta med matsäck eller förbeställ enkel lunch vid anmälan (150 kr). Kaffe och te med tillugg kan köpas ombord. Mer information och buss-tider: www.josephine-charter.com

Anmälan: Till Eva Andersson 08-661 88 80 dagtid på m/s Josephines kontor. Betalning sker till plusgiro 65 14 48-3 (Eberhardson), senast tre veckor före avresa. Erlagd avgift återbetalas inte vid återbud senare än en vecka före avresa, oavsett orsak.

● Grodsafari med grodkonsert 12–16 april, en av kvällarna denna vecka

Groddjuren lever både på land och i vatten. De är helt beroende av vatten för sin fortplantning och övergår från att vara växtätare som larv, till rovdjur som vuxna. Därför är det livsviktigt för dem att vi bevarar våra små vattenområden. Vi går ut på kvällen och studerar grodors och paddors lek och lyssnar till deras sångköror i alkärret i Älvsjöskogen och vid Långsjön. Vår guide Roland Berndt från Rädda Långsjöns grodor berättar om Stockholms groddjur, var de lever och om hotet från oss människor. Vid Långsjön hjälper vi dem över vägen så att de inte blir trafikoffer. Ta därför gärna med reflexer, hink med lock eller dylikt, ficklampa och ett par tunna handskar. Det är svårt att förutse när grodvandringen ska ske. Kontakta oss därför senast den 11 april eller gå in på vår hemsida samma dag, för besked om tidpunkt.

Samling: Busshpl vid Stockbergsvägen kl. 19.15. Deltagaravgift: 70 kr för icke medlemmar. Info och anmälan senast 10/4 till Monica Attebrant 070-739 50 25, monica.attebrant@naturskyddsforeningen.se eller till Lasse Lidgren 08-605 98 69, 070-278 08 16, lasse.lidgren@telia.com.

● Vandring i Tyresta nationalpark 18 april, söndag, kl 10.30, cirka 13 km

Tyresta nationalpark och naturreservat är ett av de största orörda skogspartierna i Sverige utanför fjällvärlden. Området har en av de finaste urskogarna söder om fjällregionen och inrättades 1993 som nationalpark. Vi vandrar i na-

Foto: Magnus Sannebro

tionalparken med Friluftsförbundet. Vandringen går förbi Bylsjön och Årsjön till Stensjön och avslutas i Tyresta by.

Samling: Tyresta by. Buss 807 avgår från Gullmarsplan till Tyresta by kl 10.03. Info och ledare: Susanne Lüders 08-568 792 13, 073-949 80 27 eller Lasse Lidgren 08-605 98 69, 070-278 08 16, lasse.lidgren@telia.com.

■ Fira Stockholms Naturskyddsförening 60 år med kabaré Sweet Dreams 23 april, fredag, kl 19.00–23.00

Var med och fira att Stockholms Naturskyddsförening fyller 60 år med mingel, buffé, ekologiskt vin till självkostnadspris och kabarén Sweet Dreams. Nya och gamla medlemmar är varmt välkomna!

Lokal meddelas vid anmälan och på vår hemsida www.naturskyddsforeningen.se/stockholmkrets.

Anmälan: Till kansli.stockholm.krets@naturskyddsforeningen.se eller 0704-78 79 73 senast den 11 april. Anmälan är bindande. Pris: 150 kronor för medlemmar, 250 kronor för icke medlemmar, betalas till plusgiro 45 68 25-9 i samband med anmälan.

● Fagning på Ekudden 25 april, söndag, kl 10.00–cirka 15.00

Vi räfsar bort fjolårsgräs, kvistar och löv från ängarna vid Ekudden. Mellan arbetspassen njuter vi av vårblommorna, fågelsången och det medhavda fiket. Ta med kläder efter väder, fika och arbetslust. Vi står för redskapen.

Samling: Ängen vid Ekudden, norra stranden av Flatensjön, intill Listuddens gård. Guidning utgår från Skarpnäcks T-banestation kl 9.30. Info: Lasse Lidgren 070-278 08 16, lasse.lidgren@telia.com.

Foto: Lasse Lidgren

Följ med och upplev ugglor på nära håll i Svartådalen den 8–9 maj. På bilden en pärluggla.

MAJ

■ Vandring i Majroskogen – en tätortsnära skog med höga naturvärden

2 maj, söndag, kl 10.00–cirka 14.00

Mitt i Söderort, mellan Svedmyra och Gubbängen, ligger Majroskogen. En 64 hektar stor skog med en stor artrikedom av bland annat fåglar, spännande geologi och omväxlande naturtyper. Vi vandrar genom skogen i ca 3 timmar och tittar på det som dyker upp. Ta med fika, och kikare om du har!

Samling: Vid Svedmyra T-bana. Anmälan till Anders Tranberg 08-649 20 33, anders.tranberg@comhem.se.

■ Hud- och hårvård samt läkemedel och dess påverkan på människa och miljö

4 maj, tisdag, kl 18.00–cirka 19.30

Vad har den hud- och hårvård som vi använder dagligen för

påverkan på oss och miljön? Vad händer med läkemedel efter att de lämnat kroppen? Vi ger information om innehåll, funktion och effekter av hud- och hårvård samt om vad som är bra och mindre bra hud- och hårvård. Vi ger en inblick i vad som händer med läkemedel från tillverkning till avfall. Vi hoppas på en intressant diskussion och kväll.

Samling: Naturskyddsföreningens Rikskansli, Åsögatan 105. Anmälan senast tisdag 27 april till Åsa Österlund på kansli. stockholm.krets@naturskyddsforeningen.se.

● Ugglesafari i Svartådalen

8–9 maj, lördag–söndag

Nu kan du få uppleva de stora ugglor på nära håll och i sin rätta miljö, något som är mycket speciellt och få förunnat. I Svartådalen väster om Sala pågår sedan några år ringmärkning och uppföljande studier av ugglor. Vi får följa med erfarna ringmärkare till slagugglornas hemliga värld och, omslutna av skogens dofter och ljud, se hur ringmärkning av vuxna honor och ungar går till. Området är rikt på vilt och andra fågelarter, inte minst hackspettar. Med lite tur kan vi få se både lappuggla och sparuggla jaga i skymningen. Kvällen avslutas med middag över öppen eld.

På söndag morgon skådar vi fågel i närliggande områden, till exempel Fläcksjön och Nötmyran. Vi reser till självkostnadspris och bor enkelt men bekvämt. Safarin är ett "Naturens bästa"-arrangemang.

Samling: Plats, tidpunkt för avfärden och kostnad meddelas senare. Anmälan senast 8 april. Info: Monica Attebrant 070-739 50 25, monica.attebrant@naturskyddsforeningen.se, Desiree Johansson 073-94 94 852, desireejohansson@telia.com.

■ Dubbelbeckasinspel och fågelskadningens dag vid Hjälstaviken

8–9 maj, lördag–söndag, tid meddelas vid anmälan

Dubbelbeckasinen är en av våra fyra areaspelande fåglar. Vid Hjälstaviken kan man uppleva det säregna spelet sent i

skymningen eller tidigt på morgonen. Hjälstaviken har, förutom mängder med fåglar, mycket annat att erbjuda, bland annat blommande backsippor och gulsippor. För att öka våra chanser åker vi från Stockholm på lördagseftermiddagen och övernattar i tält. Det går bra att vara med enbart under kvällen eller söndagsmorgonen också.

Samling: För information och anmälan kontakta Ronny Fors, 0708-96 36 07.

● Fågelmorgon vid Ågestasjön 22 maj, lördag, kl 7.00–cirka 11.00

Söderortskretsen tillbringar morgonen vid Ågestasjön, ett av kärnområdena inom Hanvedskilen. Tillsammans med Magnus von Krusenstierna spanar vi efter och lyssnar på nyanlända vårfåglar.

Ta med kikare och rejäla stövlar. Vid fikarasten bjuder kretsen på kaffe, te och fikabröd.

Samling: Parkeringen vid Ågesta gård. Promenad cirka 2 km från Farsta strands T-banestation eller pendeltågsstation över Ågestabron och in en bit på Vidjavägen. Deltagaravgift: 70 kronor för icke medlemmar. Info och anmälan senast 20/5 till Lasse Lidgren 070-278 0816, lasse.lidgren@telia.com.

● Årsta holmar 25 maj, tisdag, kl 18.00–cirka 20.00

På begäran gör vi ytterligare ett besök på holmarna. Stockholm är känd för sina öar. I Årstaviken ligger Årsta holmar, en grönskande otillgänglig ödemark mitt i staden där de flesta aldrig har satt sin fot men sett från stränder och broar. Naturen här har fått sköta sig själv. Döda träd har fått ligga kvar och är en god livsmiljö för insekter, svampar med mera. Även bävern trivs bra runt öarna. Vi besöker holmarna och blir guidade av Mats Gothnier från länsstyrelsen.

Samling: Brofästet under gamla bron på Södermalmssidan.

Deltagaravgift: 70 kronor för icke medlemmar. Info och anmälan senast 23/5: Desirée Johansson 073-949 48 52, desireejohansson@telia.com, eller Monica Attebrant 070-739 50 25, monica.attebrant@naturskyddsforeningen.se.

● Florainventering vid Ekudden, del 1 29 maj, lördag, kl 10.00

Sedan 1992 har Söderortskretsen vartannat år inventerat sex kvadratmeterstora provytor på Ekudden för att följa florans utveckling. 2008 gjorde vi ett uppehåll men nu vill vi återuppta inventeringen. I år blir det två tillfällen, det första denna dag. Kom och hjälp till, vana och ovana inventerare är varmt välkomna. Mova Hebert hjälper oss med att identifiera arterna. Ta med fika, gärna också en flora och lupp.

Samling: Ängen vid Ekudden, norra stranden av Flatensjön, intill Listuddens gård. Info och anmälan: Lasse Lidgren 070-278 08 16, lasse.lidgren@telia.com.

■ Henriks skärgårdspärlor: hemligt mål i Stockholms skärgård med m/s Josephine 30 maj, söndag, kl 8.00–17.00

Vi njuter av jättelika flockar av ejder och alfågel samt avancerad flygakrobatik av jagande labbar i skärgården när den är som bäst. Grisslor, havsörnar på mäktiga vingar, sälar och sällsyntheter som praktejder och skärnäppa, om vi har tur. Vissa strandhugg kan temporärt bli lite jobbiga, men oftast är det lättgånget.

Båten avgår från Nybroviken kl 8.00 och är tillbaka vid

Pingstliljan växer på Årsta holmar.

Foto: Mats Gothnier

VALET 2010

Naturskyddsföreningens kretsar planerar olika valaktiviteter. Se våra hemsidor för utförligt program!

Stavsnäs kl 17.00, mer vet vi inte. Pris: 550 kr/person, lunch 150 kr, totalt 700.

Anmälan: Till Eva Andersson 08-661 88 80 dagtid på m/s Josephines kontor. Betalning till plusgiro 65 14 48-3 (Eberhardsson), senast tre veckor före avresa. Erlagd avgift återbetalas inte vid återbud senare än en vecka före avresa, oavsett orsak.

JUNI

■ ● Naturnatten – låt stadens nattugglor träffa naturens kattugglor

5–6 juni, natt mellan lördag och söndag, kl 20.00 till cirka 01.00

Under Naturskyddsföreningens egen natt upplever vi försommaren och nattnivet i naturen. Medlemmar och erfarna naturguider leder oss till natur och kultur. Ett samarrangemang mellan Naturskyddsföreningarna i Stockholm, Söderort och Stockholms län samt Storstockholms naturguider.

Samling: Se information i eNyhetsbrevet, på våra hemsidor samt på www.utinaturen.nu. Kontaktperson: Maria Bergström, 070-638 07 12, maria.bergstrom@naturskyddsforeningen.se.

■ Trollsländor – insektsvärldens vackra luftakrobater

13 juni, söndag kl 10.00–cirka 14.00

Vi tittar på trollsländor kring Stora Skuggan på Djurgården. Ta med matsäck, vi kommer att vara ute i 3–4 timmar och gå ungefär lika många kilometer i lättgången terräng.

Samling: T-bana Universitetet, vid utgången kl 10.00. Info: Ronny Fors, 0708-96 36 07

JULI

● Florainventering vid Ekudden, del 2 3 juli, lördag, kl 10.00

Vi fortsätter inventeringarna på våra provytor på Ekudden och ser skillnaden mellan vårflora och sommarflora. Kom och hjälp till, vana och ovana inventerare är varmt välkomna. Mova Hebert hjälper oss med att identifiera arterna. Ta med dig fika, gärna också en flora och lupp om du har.

Samling: Ängen vid Ekudden, norra stranden av Flatensjön, intill Listuddens gård. Info och anmälan: Lasse Lidgren 070-278 08 16, lasse.lidgren@telia.com.

AUGUSTI

● Slåtter på Ekudden 7 augusti, lördag, Ängens dag, kl 10.00–16.00

Ängen vid Ekudden sköts sedan 1990 av Söderortskretsen. Den ingår numera i Flatens naturreservat och måste slåas varje år för att återfå sin forna örtrikedom. Denna lördag slår vi ängen med lie och slåtterbalk. Efteråt räfsar vi och drar bort det slagna gräset. Ju fler vi blir, desto roligare har vi och desto större yta kan vi klara av. Kretsen håller med liar och räfsor. Ta med fika!

Samling: Ängen vid Ekudden, norra stranden av Flatensjön, intill Listuddens gård. Guidning med Lasse utgår från Skarpnäckes T-bana kl. 9.30. Info: Lasse Lidgren 070-278 08 16, lasse.lidgren@telia.com.

📧 Prenumerera på Stockholms naturskyddsföreningens nyhetsbrev och få aktuell information om vad som är på gång i Stockholms- och Söderortskretsen. Anmäl dig på: kansli.stockholm.krets@naturskyddsforeningen.se

Äventyr i naturen för barn och ungdom!

Stockholms Natursnokar – Stockholmskretsens familjeaktiviteter

Kom ut med oss i naturen för allehanda upplevelser under året! Vi motverkar "naturbristsyndromet" genom att ta ut barnen till naturen. Naturen ger mycket gratis utanpå allt skoj man kan ha. Det är vetenskapligt belagt att barn blir friskare av att vistas i naturen, att kunna följa årstidernas växlingar i ett träd, hitta ett spännande litet djur eller höra en fågel sjunga, förutom att få andas friskare luft ett slag. Det visar sig även i bättre motorik och ger en minskad stress. Det handlar också om naturen själv. Den som känner till eller växer upp i en grön miljö grundlägger också en positiv känsla för naturen. Varje barn som vill värna om bäcken eller skogsdungen runt knuten bidrar till en hoppfullare framtid.

Vi vill att *alla* ska få komma ut. Har du, ditt barn eller barnbarn ett funktionshinder eller talar ett annat språk hör av dig så kan vi tillsammans anpassa aktiviteten!

Matsäck och kläder efter väder är allt vi behöver för att ha kul ute (för vi ställer inte in!), men programmet har alltid något lärorikt att bjuda på och naturen ger tillfällen till spännande upptäckter. Vi ser gärna ett möte mellan generationer, så låna barnbarnen en söndag och kom ut med oss! Aktiviteterna är planerade efter 5–12 åringar, men småsyskon är välkomna. Mer info och ev. ändringar på hemsidan www.naturskyddsforeningen.se/stockholmskrets, eller kontakta Natursnoksledare Anna Krusic, 070-383 32 09, anna.krusic@naturskyddsforeningen.se.

Vad händer på lantgården? 28 mars, söndag, kl. 10.00–12.00

Vi besöker Stockholms enda lantbruk, Hästa 4H gård, och

bekantar oss med gården, korna, kalvarna och hönsen under guidning av en Hästabonde. Hästa är en KRAV-gård och har mycket skoj att erbjuda för alla åldrar! Ta med matsäck eller besök gårdens kafé. Samarbete med Studieförbundet och Hästa 4H gård.

Samling: *Hjulsta T-banestation för gemensam promenad (ca 20 min), eller kl. 10.30 vid Hästa gård. Anmälan senast den 23 mars till Anna Krusic 070-383 32 09, anna.krusic@naturskyddsforeningen.se.*

Grundkurs i fågelskådning och kikande i kikare 18 april, söndag, kl. 10.00–12.00

Hägrarna har sitt eget träd, vadarna klafsar runt och sothönan kanske har börjat bygga sitt bo i vassruggen. Med entusiastiske fågelskådaren Martin Berg, får vi lära mer om de fåglar vi ser och öva oss på att titta i kikare. Ta med matsäck. Har du en kikare ta med den, annars finns att låna. Samarrangemang med Stockholms ornitologiska sällskap och Studieförbundet.

Samling: *Djurgårdsbrunn. Vi vandrar längs Djurgårdsbrunnskanalen till bryggan. Buss 69 går från Sergels Torg, se www.sl.se. Info: Anna Krusic, 070-383 32 09, anna.krusic@naturskyddsforeningen.se.*

"Geocaching" i Stockholms Natur – Snokarna letar skatter på Stora Skuggan! 23 maj, söndag, kl. 10.00 till ca 12.00

Geocaching – "Skattjakt med GPS" – är en lek som finns över hela världen. Kom och pröva med erfarna geocachare. Med hjälp av koordinater letar vi upp gömmor och upplever fin natur tillsammans. Man kan registrera sitt fynd på internet och det är även där man hittar koordinater till nya gömmor. Läs gärna mer om geocaching på www.

geocaching.se och *www.earthcache.org* och skapa ditt eget geocachingnamn på *www.geocaching.com*. Ta med matsäck och GPS om du har.

Samling: Vid 40:ans busshållplats Stora Skuggan. Buss 40 går från T-bana Universitetet, se *www.sl.se* Anmäl dig gärna till Anna Krusic (geocachingnamn tasha) som även svarar på frågor, 070-383 32 09, *anna.krusic@naturskyddsforeningen.se*.

Naturen i staden – ekosystemtjänster och biologisk mångfald

12 september, söndag, kl. 10.00 till ca 12.00

Varför är det viktigt att ha gröna områden i staden? Vad gör träd och buskar egentligen för nytta? Finns det liv i allén förutom gräs och träd? Vi går längs Karlavägen till Humlegården och lär känna lite av stadens natur och arter innan vi fikar tillsammans.

Samling: Utanför T-bana Stadion, uppgång Karlavägen. Info: Anna Krusic, 070-383 32 09, *anna.krusic@naturskyddsforeningen.se*.

Natursnokarna i Söderort – för dig mellan 6 och 12 år!

I Stockholm Söderort har vi en egen klubb för att vi ska lära känna varandra lite bättre, ha roligare ihop och kunna göra mer spännande aktiviteter tillsammans.

Barn under åtta år bör komma i sällskap med någon vuxen. Du som är äldre får givetvis ta med dig någon förälder om du inte vill komma ensam. Glöm inte att alltid ta med matsäck, sittunderlag och varma kläder!

Årsavgiften 2010 för att vara med i Natursnokarna i Söderort är 100 kr/barn. Som medlem får du programmet och ev. ändringar/nyinsatta aktiviteter per e-post. Dess-

utom deltar du vanligtvis gratis på Söderorts natursnoksaktiviteter. Annars kostar varje aktivitet 40 kr/person. Dina föräldrar får följa med gratis. Vissa aktiviteter har självkostnadsavgift för material eller resor.

Medlemsanmälan till Söderorts Natursnokar gör du genom att betala till Naturskyddsföreningen Söderorts postgiro 367273-0. **Är du inte anmäld tidigare så gör det samtidigt till tomas@bergenfeldt.se**, ange adress, hemtelefon och födelseår. Mer info: www.naturskyddsforeningen.se/soderort. Vill du bidra med något där så skicka ett mejl till oss!

Kan du själv tänka dig att vara ledare någon gång? Har du goda kunskaper om naturen som du vill dela med dig av? Även om du inte är naturspecialist kan du hjälpa till. Ring i så fall Tomas Bergenfeldt, 08-600 15 85, Karin Tillhagen, 08-648 32 62, eller Anna Krusic, 070-383 32 09.

Isfiske på Söderbysjön

21 februari, söndag, kl. 11.00

Förra årets succé: flertalet stora gäddor+abborrar en härlig februaridag i solen! Instruktorer från Enskede Sportfiskeklubb: för gädda krävs lite specialtricks. Får vi napp berättas om fisken, hur man rensar och lite om hur man kan laga till dem. Fiskeutrustning får du låna. Extra varma kläder behövs. Om det är blött på isen: stövlar/vattentäta kängor. Ta med isdubbar, några finns att låna. Något att sitta på: liggunderlag/en pall eller varför inte sparken?! Matsäck m. varm dryck och/eller varma koppen!

Samling: Badet Söderbysjön (sid. 56 Gula sid.) kl.11.00. Prom. från T-bana Kärrtorp el. Björkhagen. Parkering finns vid Kärrtorps IP. Det går även att promenera från Hellasgården (OBS. vägvisning finns ej). Obl. föranmälan senast 15 feb. till *karin@tillhagen.se*. Frågor på 08-648 32 62, 070-2804272. Karin meddelar om det mot förmodan är olämpliga isförhållanden.

Skräpdinosaurier och sopugglor

14 mars, söndag, kl. 14.00–16.00

Skräp kan vara skoj! Med formgivaren Beatriz Flores tar vi återvinningen ett steg längre. I vår byggverkstad kan ett mjölkpaket bli ett monster och en toarulle en flygmaskin – låt dig inspireras och släpp loss skaparkrafterna! Beatriz har haft utställningar, lett workshops runt om i landet och skrivit ett antal böcker på temat Skapa med skräp. Hon finns på plats med modeller, lim, färger, penslar, tejp, sandpapper, snören, saxar, tips och råd.

Ett pyssel för barn och vuxna – barn under 8 år bör dock ha en vuxen med. OBS! Ta med egna förpackningar, t.ex. mjölkpaket, toa- och hushållsrullar, äggkartonger, papp, burkar, lock... Ju fler former desto roligare!

Samling: Björkhagens skola, ljushallen, stora huset nedre skolgården. Pris 80 kr/familj, 40 kr för medlemmar i Natursnokarna. Frågor till Maja Hök, maja@majahok.se, 0707-92 74 71.

Grodor, ormar och Nationalparkernas hus

23 april, fredag, kl. 19.00–22.00

Följ med till Tyresta denna spännande vårväll på spaning efter lekande grodor och paddor! Vi tittar först en stund på utställningarna, sen guidar Pär Brännström, grod- o. kräldjursexpert, till groddjurens lekvatten. Vi har stora chanser att få höra både vanlig groda, åkergroda och padda spela i vårvällen. Med våra ficklampor har vi också chans att se dem i vattnet. Har vi lite tur så hittar vi också både huggorm och snok (med chans att få hålla i dom!).

Samling: Svartbäcken. Varma kläder, stövlar, fika med varm dryck, om du vill: ficklampa+håv. Frågor: Krister Sernbo, krister.sernbo@ekologigruppen.se. SL-buss 809 kl. 18.26 från Gullmarsplan till Svartbäcken 18.51. OBS! Där ber vi ödmjukt er som har bil möta upp för att hjälpa till med transport de sista 2 km.

Ängsö Nationalpark

29 maj, lördag, kl. 0900–16.30

Vi besöker en av landets äldsta nationalparker, Ängsö, söder om Norrtälje. Ön är inte stor, men rymmer över 400 olika växtarter! Vi går på orkidéjakt med en erfaren guide. På Ängsö har bedrivits torparliv i 300 år, med ängar o. djur. Kanske hittar vi några kor med kalvar? Ev. hinner vi med lite skattjakt! Ta gärna med förstöringsglas/lupp, så kan vi titta lite närmare på det vi hittar. Tid finns för egna utflykter på ön. Glöm inte matsäck!

Läs mer: www.naturvardsverket.se/Att-vara-ute-i-naturen/

Samling: Roslagsbanan från Stockholm Östra kl.08.35 till Åkersberga, byt till buss 621 kl.09.18 (mot Norrtälje), kliv av vid Vettershaga bro. Vi fortsätter sedan med taxibåt kl.10.00 till Ängsö (taxibåt:120 kr/vuxen, 100 kr/barn u. 12 år). Vi är åter Stockholm Östra kl.16.30. Det går åka bil, m. långt t. park. Obl. bindande anmälan senast 24 maj! Totalt 32 platser på båtarna. Anmäl dig till Kenneth Hagsten på tel 070-243 64 84 el. kenneth.hagsten@gmail.com

Med kanot i trolska vatten

4–5 september, hela helgen

Inte långt från Mariefred ligger det fridfulla sjösystemet Marvikarna, kanske mest vildmarkslikt i hela Stockholmstrakten. Vi utforskar trolska vattnen och övernattar i tält. Barn brukar älska att sova i tält. Kanoterna hyr vi. Tält, stormkök m.m. tar vi med. Har du inte full utrustning, försök låna, annars kan man hyra. Tidigare erfarenhet krävs ej. Vi paddlar inte så långt, men med små barn är det bra att vara två vuxna i kanoten. 2 vuxna+2 yngre barn ryms i en kanot.

Samling: Fullständig information får du i samband med anmälan till Maja Hök, maja@majahok.se. Tala om hur många ni är och om ni har bil (ej nödvändigt men en fördel). Frågor besvaras av tomas@bergenfeldt.se

Våra arbetsgrupper

■ Stockholmskretsen ● Söderortskretsen

■ Aktionsgruppen mot jätteräkor

Genom kontakt med grossister, affärer och restauranger försöker vi få fler att sluta handla med jätteräkor. Vi ordnar seminarier, debatter och har kontakt med andra nationella och internationella grupper. För att odla räkorna krävs dammar som förstör mangroveträskan, vilka utgör erosionsskydd mot flodvågor och har en biologisk mångfald liknande regnskogen. Vill du vara med och påverka utvecklingen lokalt, kontakta Gudrun Hubendick: gudrun.hubendick@naturskyddsforeningen.se

■ Handla Miljövänligt-gruppen

Arbetar med, diskuterar och informerar om frågor som rör hållbar konsumtion. Ordnar föreläsningar och studiebesök. Nya medlemmar välkomnas! Kontakt: Beatrice Sundberg, beatrice7878@hotmail.com, 073-562 50 32.

■ Energigruppen

Arbetar med frågor som effektivare energianvändning och ökad andel *Bra miljöval-el*. Vi ordnar energiseminarier och försöker påverka politiska beslut i riktning mot så effektiva och säkra lösningar som möjligt. För att minska energianvändningen är det viktigt att förstå beteenden och drivkrafter kring energianvändning och -produktion. Vår ambition är även att skriva artiklar samt att uppvakta beslutsfattare för goda samtal om energi. Brinner du för energifrågor? Välkommen att kontakta oss! Du behöver varken vara specialist eller ha tidigare erfarenhet på området. Ditt engagemang räcker – alla behövs! Vill du veta mer, kom på nästa möte eller kontakta Bertil Nyman: bertil-nyman@telia.com

■ Grönområdesgruppen

Gruppen vill medverka till att så mycket som möjligt av Stockholms grönområden bevaras i samband med att det

skall byggas bostäder och trafikleder. Gruppen bildades hösten 2005 och vi har hittills engagerat oss i skyddet av Årstaskogen/Årsta holmar, Sätterskogen, Lillsjöparken, Solbergaskogen, Långbrogårdsparken och vi har lämnat våra synpunkter om Stockholms nya översiktsplan. Vi svarar på remisser, anordnar exkursioner till grönområden i och utanför Stockholm. Är du intresserad av grönområdes- eller skogsfrågor och naturvärden är du varmt välkommen att engagera dig i arbetsgruppen. Kontakta Vive-Ann Nähls: viveann.nahls@bredband.net

■ Klimatgruppen

Vi arbetar för att skapa en större medvetenhet och förståelse för klimatproblematiken och visa vad var och en kan göra för att minska sin klimatpåverkan. Ett annat mål är att få kommunens politiker att ta frågan på allvar och verka för att kommunens miljömål på klimatområdet uppfylls. Vi vill visa på de förnybara energikällornas stora potential och lyfta fram exempel på hållbara transportlösningar. Vi deltar i debatten genom seminarier, politikerutfrågningar, insändare och annan opinionsbildning. Vill du vara med i gruppen eller få information via e-post, kontakta Fredrik Norrman: fredrik.norrman@naturskyddsforeningen.se

● Ängsgruppen

Ängsgruppen leder Söderortskretsens skötsel av Ekudden vid sjön Flaten i södra Stockholm. Vi har genom ett brukaravtal med Stockholms stad åtagit oss att sköta det 4,4 ha stora området och där återskapa ett ängslandskap med stort inslag av såväl gamla som yngre ekar. I den årliga skötseln ingår bl.a. lövräfsning, slåtter, slyröjning och städning. Vi följer också floran och faunan genom inventeringar. Vill du vara med och ta ett praktiskt handtag? Välkomna till fagning den 25 april och slåtter den 7 augusti! Kontakt: Thord Håkansson, 08-724 91 43, dagny.thord@gmail.com.

● Skogsgruppen

Kontaktperson: Monica Attebrant, 070-739 50 25, monica.attebrant@naturskyddsforeningen.se. Vi samarbetar med Grönområdesgruppen i Stockholmskretsen.

Foto: Madeleine Bljuvman

Anslagstavlan

Vill du vara med i vårt kretsarbete? Vi arbetar ideellt med frågor som rör bl.a. grönstruktur, klimat, energi, cykling och konsumtion. Vi söker nu personer som kan tänka sig att arbeta med oss i våra styrelser **eller** hjälpa till med t.ex. utformning av hemsidan eller svara på skrivelser. För mer information och intresseanmälan kontakta oss i Stockholmskretsen på: kansli.stockholm.krets@naturskyddsforeningen.se, 0704-78 79 73, respektive Söderortskretsen på: monica.attebrant@naturskyddsforeningen.se, 070-739 50 25.

Prenumerera på Stockholms Naturskyddsförenings e-nyhetsbrev! Varje månad får du aktuell information om vad som är på gång i Stockholms- och Söderortskretsen. Stundande evenemang, inbjudningar till kretsträffar, aktuella miljöprojekt, exploateringsshot, påminnelse om kommande aktiviteter m.m. Mejla din anmälan till kansli.stockholm.krets@naturskyddsforeningen.se (gäller även för avanmälan) eller se www.naturskyddsforeningen.se/stockholm-krets. Frågor? Kontakta anders.tranberg@comhem.se.

På Naturskyddsföreningens hemsida finns en aktivitetskalender där alla våra aktiviteter finns. Gå till: www.naturskyddsforeningen.se/aktivitetskalendern och välj Stockholm i rutan för Län och Stockholm eller Söderort i rutan för Arrangör. Justera datum för att se längre fram i kalendern. Välkomna till våra aktiviteter!

Stöd Naturskyddsföreningen! Sätt in ett bidrag på vårt plusgirokonto 90 19 09-2

Stockholmskretsens styrelse: ANNA NILSSON, ordförande, 0702-81 15 69; JENNY BLOMBERG, pressansvarig, 070-734 50 45; ANDERS EKSTRÖM, kassör, ANNA KRUSIC, ledamot, FREDRIK NORRMAN, ledamot, LINDA SILFVERBERG, ledamot, BEATRICE SUNDBERG, ledamot, ANDERS TRANBERG, ledamot, CARL WELINDER, suppleant, ÅSA ÖSTERLUND, ledamot. Mera information på: www.naturskyddsforeningen.se/stockholm-krets.

Söderortskretsen styrelse: MONICA ATTEBRANT, ordförande, 08-94 13 04; TOMAS BERGENFELDT, vice ordförande o. ansvarig för Natursnokarna i Söderort, 0705-56 16 31; DESIRÉE JOHANSSON, sekreterare, 073-949 48 52; LASSE LIDGREN, kassör, 070-278 08 16; MARIA BERGSTRÖM, ledamot, 08-648 22 99; BIRGITTA RÅSANDER, ledamot, 08-94 13 89; AXEL GRÄNSE, ledamot, 08-648 18 63. Mer information på www.naturskyddsforeningen.se/soderort.

Stockholms Natur

Snabbguiden till alla aktiviteter

Natursnokarna

- FEB 21 Isfiske på Söderbysjön
MAR 14 Skräpdinosaurier och sopugglor
28 Vad händer på lantgården? Hästa 4H-gård.
APR 18 Grundkurs i fågelskadning och kikande i kikare
23 Grodor, ormar och Nationalparkernas hus
MAJ 23 Geocaching i Stockholms natur –
snokarna letar skatter på Stora skuggan
29 Ängsö Nationalpark
SEP 4–5 Med kanot i trolska vatten
12 Naturen i staden –
ekosystemtjänster och biologisk mångfald

Kretsarnas vårprogram

- FEB 23 Hur löser vi Stockholmstrafiken utan Förbifarten?
25 Är Stockholm verkligen värdig utmärkelsen
Europas miljöhuvudstad?
MAR 3 Skalbaggas, flugor, sländor och andra kryp
9 Årsmöte Söderorts naturskyddsförening
9 Föreläsning: Krüger nationalpark – vildmark och naturvård
11 Hammarby Sjöstadsverk och övergödningen
av Östersjön
17 Vindkraft
20 Vårvandring i Lill-Jansskogen
24 Årsmöte i Stockholms Naturskyddsförening

- 27 Nackareservatets hemligheter och sällsamheter
APR 10 Ytterskärgård: Grönskär, Horssten och Gillöga –
med m/s Josephine
12–16 [en av dessa kvällar] Grodsafari med grodkonsert
18 Vandring i Tyresta nationalpark
23 Fira Stockholms Naturskyddsförening 60 år –
med kabaré Sweet Dreams
25 Fagning på Ekudden
MAJ 2 Vandring i Majroskogen –
en tätortsnära skog med höga naturvärden
4 Hud- och hårvård samt läkemedel och dess
påverkan på människa och miljö
8–9 Dubbelbeckasinspel och fågelskadningens
dag vid Hjälsstaviken
8–9 Ugglesafari i Svartådalen
22 Fågelmorgon vid Ågestasjön
25 Årsta holmar
29 Florainventering vid Ekudden, del 1
30 Henriks skärgårdspärlor: hemligt mål i Stockholms
skärgård med m/s Josephine
JUN 5–6 Naturnatten – låt stadens nattugglor träffa
naturens kattugglor
13 Trollsländor – insektsvärldens vackra luftakrobater
JUL 3 Florainventering vid Ekudden, del 2
AUG 7 Slätter på Ekudden

Stockholms Naturskyddsförening

Norrbackagatan 80
113 41 Stockholm
Tel. 0704-78 79 73
kansli.stockholm.krets@naturskyddsforeningen.se
www.naturskyddsforeningen.se/stockholmkrets

Söderorts Naturskyddsförening

c/o Monica Attebrant
Pilotgatan 46
128 32 Skarpnäck
Tel: 070-739 50 25
monica.attebrant@naturskyddsforeningen.se
www.naturskyddsforeningen.se/soderort

Redaktion:
Monica Attebrant, Anna Krusic,
Susanne Abelein, Annika Möberg
Omslagsfoto: Monica Attebrant

Foto: Annika Möberg

KLIPP UT OCH SÄTT UPP PÅ KYLSKÅPET!

